

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, старшого наукового співробітника Олійник І.О. на дисертаційну роботу Когути Ігоря Йосиповича „Особливості лікування і профілактики простого контактного подразнювального дерматиту, асоційованого з нетриманням фізіологічних відправлень”, подану на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.20 – шкірні та венеричні хвороби

Актуальність теми.

За даними звіту ООН про старіння населення, у світі прогнозується переважання кількості жителів старших за 60 років. З віком зростає частота розвитку нетримання й асоційованого з ним дерматиту, який зустрічається у 36 % мешканців будинків догляду, що таким чином становить не лише медичну, а й соціальну проблему. Зважаючи на те, що при дерматиті, асоційованому з нетриманням характерна зміна мікробіоценозу шкіри, а саме – збільшення колонізації грибами роду *Candida*, які визначаються у 32 % хворих, пошук препарату, який може одночасно поєднувати очисні, зволожувальні, захисні й антисептичні властивості становить важливе наукове завдання практичної дерматології.

Тому, мету дисертаційної роботи Когути Ігоря Йосиповича спрямовану на підвищення ефективності лікування і профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням шляхом розробки методу зовнішньої терапії на підставі вивчення клінічних даних, показників оцінювальних інструментів та складу мікробіоценозу шкіри слід вважати актуальною науковому і практичному аспектах.

Ступінь обґрунтованості основних наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Сформульовані у дисертаційній роботі Когути Ігоря Йосиповича основні наукові положення та висновки базуються на достатній кількості спостережень – 134 хворих на дерматит, асоційований з нетриманням, які перебували на тривалому стаціонарному догляді.

У пацієнтів, з використанням сучасних оцінювальних інструментів та лабораторних методів, проведено клінічні, біохімічні та мікробіологічні дослідження. За характером та глибиною виявлених порушень автор запропонував новий метод зовнішнього лікування, який одночасно має

очищувальні, зволожуючі, захисні та антисептичні властивості. Для оцінки розробленого лікування хворих було рандомізовано на дві групи: основну групу, до якої увійшли 104 хворих, які для очищення і захисту шкіри отримували розроблений автором метод зовнішнього лікування і профілактики, та групу порівняння, яку склали 30 хворих, що отримували гігієнічні засоби для догляду за шкірою при нетримання, а саме, вологі серветки 3 в 1 або поєднання піни для очищення шкіри із захисним кремом.

В обох групах проведено аналіз терапевтичної ефективності, включаючи динаміку оцінювальних інструментів IADS, IAD-IT, GLOBIAD, з врахуванням виду нетримання та кандидної колонізації шкіри, а також оцінку профіля безпеки, профілактичного ефекту та економічної доцільності запропонованого методу.

Достовірність і наукова новизна наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Сформульовані дисертантом основні наукові положення і висновки базуються на результатах обстеження хворих і логічно випливають з отриманих даних, добре аргументовані та відповідають поставленій меті й завданням. У роботі використані сучасні інформативні та уніфіковані методи досліджень, адекватні поставленим завданням.

Автором вперше встановлено типові клінічні характеристики дерматиту, асоційованого з нетриманням, визначено ступені тяжкості захворювання, проведено категоризацію пацієнтів за допомогою оцінювальних інструментів та уточнено наукові дані про стан мікробної колонізації шкіри. Виявлено, що у пацієнтів має місце домінування колонізації *Candida spp*, яка зростає при подвійному нетриманні та при тяжкому ступені хвороби.

Уперше доведено, що запропонований метод зовнішнього лікування має достовірно вищу клінічну ефективність, порівняно з гігієнічними засобами з догляду за шкірою в осіб з подвійним нетриманням і колонізацією шкіри *Candida spp*. У роботі доведено економічну доцільність запропонованого методу зовнішнього лікування та профілактики ДАН із використанням препарату камфорної олії.

Для статистичної обробки отриманих даних використано пакет прикладних програм Microsoft Excel® 2016 та MedCalc®. з урахуванням

рекомендацій до медико-біологічних досліджень.

Таким чином, наведене вище дозволяє оцінити основні наукові положення і висновки автора як достовірні.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що дисертантом розроблено та впроваджено у практику новий спосіб лікування та профілактики дерматиту, асоційованого з нетриманням, який передбачає очищення і захист шкіри від дії сечі і калу за допомогою марлевих серветок, просякнутих камфорною олією тричі на добу із подальшою заміною підгузків. Запропоновано надавати перевагу розробленому методу в осіб з подвійним нетриманням, а також з колонізацією *Candida spp.*

Підраховано, що місцеве застосування камфорної олії є у 2,5 рази економічно дешевшим за гігієнічні засоби.

Запропоновано використання міжнародно визнаних оцінювальних інструментів IADS, IAD-IT, GLOBIAD, які дозволяють стандартизувати діагностику, підраховувати загальний бал тяжкості, визначати ступінь захворювання, проводити категоризацію хворих, а також порівнювати отримані показники у динаміці.

Повнота викладу матеріалу дисертації в опублікованих роботах і авторефераті. Основні наукові положення, висновки та отримані результати повною мірою висвітлені у 18 наукових працях. За матеріалами дисертації опубліковано 7 статей у спеціалізованих наукових виданнях, рекомендованих ДАК України та журналах, з них 2 – у закордонних наукових фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, PubMed, Index Copernicus, Google Scholar, 1 патент України на корисну модель, 10 тез у збірниках наукових конференцій.

Оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота викладена українською мовою, складає 175 сторінок машинописного тексту і містить вступ, огляд літератури, матеріали і методи дослідження, 4 розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновки, рекомендації, список використаної літератури, що містить 181 літературне посилання (136 цитувань латиницею та 45 – кирилицею) та додатків. Ілюстрації складають 20 таблиць та 34 рисунки.

У вступі автор розкриває актуальність обраної наукової проблеми, чітко визначено мету, задачі, наукову новизну та практичне значення роботи. У розділі відображено зв'язок дисертації з НДР Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України «Маркетингові, фармакоекономічні та технологічні дослідження із створення лікарських засобів» (№ державної реєстрації 0115U001530).

В огляді літератури наведено сучасні уявлення про етіологію та патогенез дерматиту, асоційованого з нетриманням, деталізовано механізми подразнювальної дії сечі та калу та їх впливу на склад мікробіоценозу шкіри, викладено сучасні підходи до діагностики захворювання, використання оцінювальних інструментів, принципи лікування і профілактики патології.

У розділі «Матеріали і методи дослідження» наведено коротку характеристику матеріалів дослідження, критерії включення і виключення, дизайн дослідження. Далі надається характеристика клінічного обстеження хворих, що включає використання оцінювальних інструментів IADS, IAD-IT, GLOBIAD, застосування методик загальноклінічного та мікробіологічного досліджень. У кінці розділу детально описано статистичні методи аналізу отриманих результатів.

Розділ 3 присвячено клініко-інструментальній характеристиці хворих, в якому міститься аналіз за віковими, гендерними, соціо-демографічними показниками, клініко-анамнестична характеристика хворих, з деталізацією зон ураження, поширеності еритеми та інших висипань, показників оцінювальних інструментів. На підставі отриманих у розділі 3 даних визначено характерні клініко-епідеміологічні ознаки дерматиту, асоційованого з нетриманням.

У розділі 4 проаналізовано показники мікробіологічного обстеження основних біотопів шкіри. Подано склад патогенної мікробіоти шкіри в осередках ураження дерматитом, асоційованим з нетриманням, ретельно проаналізовано кандидну колонізацію шкіри та її зв'язок з різними типами нетримання, показниками тяжкості, різними ступенями і категоріями хвороби. Дані систематизовано у 6 рисунках та одній таблиці.

П'ятий розділ містить обґрунтування тактики зовнішнього лікування дерматиту, асоційованого з нетриманням, та вибору препарату для розробки

методики зовнішнього лікування і профілактики захворювання. Детально наведено розрахунки фармако-економічної доцільності використання запропонованого методу, що систематизовано у 2 таблицях.

У розділі 6 наведено результати лікування хворих на дерматит, асоційований з нетриманням за допомогою розробленого методу. Для оцінки розробленого методу автор порівнював показники клінічних і лабораторних досліджень основної групи та групи порівняння, додатково враховуючи тип нетримання та наявність супутньої кандидної колонізації шкіри. Автором продемонстровані переваги розробленої терапії за клінічними та лабораторними показниками, що супроводжувалося відсутністю побічних явищ, зниженням інтенсивності еритеми, частоти інших висипань, поліпшенням показників оцінювальних інструментів, особливо у пацієнтів з подвійним нетриманням та кандидною колонізацією ураженої шкіри. Дані систематизовано у 17 рисунках та 12 таблицях. Наведено два фотодокументовані клінічні випадки.

У розділі аналізу та узагальнення результатів дослідження дисертант підсумовує одержані дані та аргументовано порівнює їх з даними інших авторів, що дає можливість цілісного сприйняття наукової роботи

Висновки логічно випливають з матеріалів, наведених у дисертації, відповідають поставленим завданням, викладені послідовно, достатньо обґрунтовані, містять вагомні елементи новизни та мають науково-практичне значення.

Разом із загальною позитивною оцінкою роботи необхідно зробити наступні зауваження:

1. У розділі 6 «Результати лікування хворих на дерматит, асоційований з нетриманням» дуже детально описано ділянки ураження шкіри згідно інструменту IADS, таблиці 6.2 і 6.3 дубльовані рисунками 6.1 і 6.2.

2. У рукописі зрідка зустрічаються друкарські помилки та окремі некоректні мовні формулювання.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, потребують уточнень окремі питання:

1. За якими критеріями проводилась диференціальна діагностика з пролежнями, та чи впливала наявність пролежнів на показники оцінювальних інструментів, використаних у роботі?

2. Чи була достовірною різниця у показнику кандидної колонізації шкіри при тяжкому ступені між обома групами після лікування та порівняно з вихідними даними до лікування. Як це пояснити?

Висновки до відповідності дисертації. Дисертація Когути І.Й. «Особливості лікування і профілактики простого контактного подразнювального дерматиту, асоційованого з нетриманням фізіологічних відправлень» є завершеною науковою працею. За актуальністю, науково-методичним рівнем, об'ємом досліджень, новизною результатів, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. зі змінами, які висуваються на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.20 – шкірні та венеричні хвороби.

Головний науковий співробітник
відділу дерматології, інфекційних та
паразитарних захворювань шкіри
ДУ «Інститут дерматології та
венерології НАМН України»,
доктор медичних наук,
старший науковий співробітник

О.О.

Олійник І. О.

